

DREPT CIVIL

Teoria generală a obligațiilor

Curs universitar

Conf. univ. dr.

CRISTINA ELISABETA ZAMȘA

Universitatea din București,

Facultatea de Drept

Editura
Hamangiu
2023

Secțiunea a 3-a. Principiul relativității efectelor contractului

§1. Enunțarea principiului relativității. Relativitatea și obligativitatea contractului

Codul civil enunță principiul relativității în art. 1280, poziționat în secțiunea referitoare la reglementarea efectelor contractului față de terți: art. 1280 – *Relativitatea efectelor contractului*: „Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel”.

Norma legală consacră adagiul latin *res inter alios acta, aliis neque nocere, neque prodesse potest*^[1] și reia dispozițiile din vechiul Cod civil – art. 973 („Convențiile n-au efect decât între părțile contractante”).

Fundamentat de teza autonomiei de voință^[2], principiul relativității se prezintă în strânsă legătură cu principiul forței obligatorii și principiul libertății de a contracta și presupune că numai părțile care au consimțit liber la încheierea contractului suportă efectele contractului, adică pot exercita drepturile, respectiv pot fi obligate la executarea obligațiilor izvorâte din acel contract. Așadar, înțelegerea completă a relativității presupune referirea la obligativitate, art. 1280 trebuie citit în completare cu art. 1270; principiul efectului relativ al contractului vizează efectul obligatoriu al acestuia, se notează în literatura franceză^[3].

Având în vedere secțiunea în care este reglementat principiul relativității – *Efectele (contractului) față de terți* – cea mai la îndemână parafrazăre a principiului relativității ar fi că el ne arată cum nu produce contractul efecte – din perspectiva obligativității – față de terți. În doctrina franceză se afirmă că „prin contract se creează o sferă de activitate juridică ce nu se extinde și asupra terților pentru a-i face creditori sau debitori”^[4]. Nu înseamnă că terții nu suportă de niciun fel efectele contractului: contractul le este opozabil – conform art. 1281 – *Opozabilitatea efectelor contractului* – în sensul că terții au de respectat situația juridică născută din contract.

---

^[1] În traducere, contractul este considerat un „lucru”, care nici nu vatămă, nici nu profită altora (terții față de contract).

^[2] Au fost identificate și alte temeuri: în natura volițională a actului civil (GH. BELEIU, *Drept civil, op. cit.*, p. 202) sau în legătura de solidaritate existentă între părțile contractante (L. POP, *Obligațiile*, vol. II, p. 561-563).

^[3] M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 640.

^[4] CH. LARROUMET, S. BROS, *op. cit.*, p. 908.

În doctrină se apreciază că principiul relativității este o aplicație a obligativității^[1] sau că nu este principiu de sine stătător, ci un aspect al obligativității^[2].

Considerăm că relația dintre relativitate și obligativitate nu se reduce la o relație lineară de tip parte-întreg, ci este o relație mai complexă. Obligativitatea ordonează efectele contractului pe verticală (întrucât indică intensitatea efectelor contractului, contractul are putere de lege), iar relativitatea ordonează efectele contractului pe orizontală (întrucât arată față de cine se produc efectele ale contractului).

Asemenea principiului forței obligatorii, și principiul relativității este enunțat printr-o normă imperativă cu posibilitatea limitării sale exclusiv prin intervenție legislativă, prin reglementarea noțiunii de excepție de la relativitate (a se vedea §3. Excepții de la principiul relativității, *infra*, p. 103).

§2. Domeniul de aplicare a principiului relativității

Cu privire la actele juridice, principiul relativității a fost reglementat spre aplicare expresă în materia contractului, însă el guvernează inclusiv efectele unui act juridic unilateral, având în vedere dispozițiile art. 1325 C. civ.: „Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale”. Spre exemplu, în privința unei promisiuni unilaterale (art. 1327 C. civ.), principiul relativității arată că aceasta produce efecte numai față de autorul său, regăsindu-se în spiritul dispoziției alin. (1): „promisiunea (...) îl leagă numai pe autor”.

Stabilirea *domeniului relativității cu privire la persoane* presupune identificarea diverselor categorii de subiecte de drept și precizarea, în consecință, a modului în care acestea suportă efectele unui contract. Aceste categorii sunt: a) *părțile contractante*, b) *terții*, c) *avânzii-cauză*.

a) Părțile contractante

Parte contractantă este persoana care încheie contractul personal sau prin reprezentare (parte originară, primară sau inițială), precum și persoana care, pe parcursul existenței contractului, înlocuiește una din părțile contractante sau aderă la contract^[3] (parte derivată, aderentă, survenită, ratificantă, de exemplu: moștenitorul unei părți – cu observarea art. 1282 C. civ., cesionarul unei creanțe, cesionarul unui contract); potrivit acestor orientări doctrinare, o parte derivată sau survenită se supune, similar unei părți originare, rigorilor principiului relativității și principiului obligativității. Alți autori apreciază că părțile survenite (de exemplu, moștenitorii) sunt avânzi-cauză sau succesori ai părților^[4].

[1] L. POP, *Obligațiile*, vol. II, p. 562.

[2] M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală*, vol. II, p. 489-494.

[3] I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 144; L. POP., *Obligațiile*, vol. II, p. 564.

[4] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 64-65.

b) Terții (penitus extranei)

Terț este persoana străină de contract, care nu a participat la încheierea contractului și nu este beneficiarul drepturilor, respectiv nu este destinatarul obligațiilor rezultate din contract. Terții sunt excluși de la aplicarea principiului obligativității, relativitatea contractului îi ocolește. Față de ei, contractul are efect de opozabilitate, în conformitate cu dispozițiile art. 1281 C. civ. (a se vedea *infra*, p. 110, Secțiunea a 4-a, *Principiul opozabilității efectelor contractului*).

c) Avânzii-cauză (habentes causam, les ayants-causes sau succesori lato sensu)

Între categoriile de părți și terți există o categorie intermediară – avânzii-cauză sau succesorii în sens larg ai părților – nereglementată, eterogenă și controversată din perspectiva subiectelor de drept pe care le cuprinde. Generic, avânzii-cauză (succesorii în sens larg) sunt persoanele care, deși nu au participat la încheierea contractului, în considerarea legăturii pe care o au cu părțile contractante, suportă efectele contractului^[1], însă în grade diferite, adăugăm noi, având în vedere eterogenitatea acestei categorii.

Tradițional, sunt considerați avânzi-cauză *succesorii universali și cu titlu universal, succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari*.

Situația succesorilor universali și cu titlu universal (avânzi-cauză cu titlu universal) ai părților, mai exact, modul în care aceștia se raportează la un contract încheiat de autorii lor formează obiect de reglementare al art. 1282 C. civ. – Transmisiunea drepturilor și obligațiilor către succesori, în conformitate cu care: „(1) La moartea unei părți, drepturile și obligațiile contractuale ale acesteia se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulația părților ori din natura contractului nu rezultă contrariul”.

Potrivit textului menționat, succesorii universali sau cu titlu universal sunt, de regulă, continuatorii personalității autorilor lor, întrucât preiau poziția contractuală a acestora, cu ocazia acceptării succesiunii. De adăugat că, din coroborarea art. 1282 și art. 1325 C. civ., și obligațiile asumate printr-un act unilateral se transmit succesorilor autorului actului, cu excepția cazului în care legea, manifestarea unilaterală de voință ori natura actului ar impune soluția contrară. În cazul persoanelor fizice, succesorii universali și cu titlu universal sunt moștenitorii legali (art. 963 C. civ.) și legatarii universali sau cu titlu universal (art. 1055-1056 C. civ.). Persoanele juridice pot fi succesori universali sau cu titlu universal, fie în temeiul unui legat în favoarea lor (art. 1055-1056 C. civ.), fie prin reorganizare (art. 235, art. 237-240 și art. 242 C. civ.).

Succesorii universali și cu titlu universal au aceeași vocație succesorală, între ei fiind doar o deosebire cantitativă, deoarece ei dobândesc (integral sau proporțional cu participarea la transmisiunea patrimonială), de regulă, toate drepturile și obligațiile autorilor. Cu titlu de excepții, teza finală a alin. (1) al art. 1282 C. civ.

---

^[1] *Ibidem*, p. 63-64.

prevede următoarele situații de limitare a transmiterii drepturilor și obligațiilor contractuale:

- (i) dacă legea nu permite transmisiunea [de exemplu, în cazul contractului de rentă viageră, art. 2242 alin. (2) C. civ.] sau în cazul constituirii dreptului de uzufruct, acesta fiind cel mult viager, este intransmisibil pe cale succesorală, art. 708 alin. (1) C. civ. Reținem o interdicție legală de transmisiune a drepturilor și obligațiilor contractuale;
- (ii) dacă părțile au convenit astfel în contract, în virtutea principiului libertății contractuale. Este o interdicție convențională de transmisiune a drepturilor și obligațiilor contractuale;
- (iii) dacă natura contractului nu permite transmisiunea (ipoteza contractelor *intuitu personae*). Este o interdicție obiectivă de transmisiune a drepturilor și obligațiilor contractuale.

Într-o opinie, se consideră că succesorii universali sau cu titlu universal continuă personalitatea autorilor lor și dobândesc situația juridică a acestora, devenind titulari ai drepturilor și obligațiilor izvorâte din actul la care nu au participat^[1]; ei mai sunt numiți *părți devenite* prin consimțământul lor ulterior, *părți derivate* sau *părți survenite*^[2]. De observat că discuțiile sunt eminentamente teoretice, regimul succesorilor universali și cu titlu universal fiind în mod clar prevăzut de lege și necontestat în doctrină.

Situația succesorilor cu titlu particular (avânzi-cauză cu titlu particular) este reținută spre reglementare în alin. (2) al art. 1282: „Drepturile, precum și, în cazurile prevăzute de lege, obligațiile contractuale în strânsă legătură cu un bun se transmit, odată cu acesta, succesorilor cu titlu particular ai părților”.

Succesorii cu titlu particular sunt subiectele de drept care dobândesc un drept patrimonial, privit *ut singuli* (de sine stătător), și nu ca parte componentă a unui patrimoniu^[3], cum ar fi: cumpărătorul unui bun imobil asupra căruia s-a constituit anterior o servitute (și care are de respectat dreptul de servitute, respectiv are obligațiile unui titular de fond aservit); cesionarul unei creanțe; în toate aceste cazuri, dobânditorul cu titlu particular este având-cauză, deoarece beneficiază de drepturile sau este ținut de obligațiile născute dintr-un contract la care nu a fost parte, dacă sunt respectate două condiții^[4]:

- condiția de ordin substanțial, reprezentată de existența unei strânse legături între drepturile și obligațiile contractate anterior de autor și dreptul/bunul transmis ulterior către succesori. În lipsa unei asemenea co-

---

^[1] GH. BELEIU, *Drept civil, op. cit.*, p. 203 și, asemănător, C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 64.

^[2] L. POP, *Obligațiile*, vol. II, p. 568.

^[3] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 64-65.

^[4] C.E. ZAMȘA, *Comentariul art. 1282*, în FL.A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *op. cit.*, p. 1528.

nexiuni, succesorul cu titlu particular este străin, terț desăvârșit față de drepturile contractate anterior de autorul său^[1];

- condiția de ordin operațional, care presupune respectarea formelor de publicitate, precum și anterioritatea contractului dintre autor și cocontractant constatată prin data certă a înscrisului (de observat, ca exemplu, art. 1811 C. civ. – *Opozabilitatea contractului de locațiune față de dobânditor*).

Situația creditorilor chirografari. Creditorii chirografari sunt acei creditori care nu se bucură de o garanție reală pentru executarea creanței, fiind însă beneficiarii unei garanții comune asupra patrimoniului debitorului (art. 2324 C. civ.) sau ai unui „gaj general” asupra patrimoniului debitorului lor. Creditorii chirografari nu suportă în mod direct efectele contractelor încheiate de debitori cu partenerii acestora (nu dobândesc drepturi, nu le incumbă obligații), ei sunt doar afectați de fluctuațiile activului și pasivului patrimonial înregistrate ca urmare a încheierii respectivelor contracte, astfel că situația lor intră sub incidența principiului opozabilității contractului față de terți^[2]. Creditorii chirografari au dreptul de a formula două acțiuni specifice – acțiunea oblică, art. 1560 C. civ., și acțiunea revocatorie, art. 1562 C. civ –, dar acestea reprezintă facultăți conferite lor de lege, așadar, au izvor legal, și nu contractual, neavând astfel legătură intrinsecă cu contractele încheiate de debitorii lor, de natură să le confere calitatea de avânzi-cauză.

În concluzie, apreciem că formează categoria teoretică de avânzi-cauză numai succesorii universali sau cu titlu universal și succesorii cu titlu particular, deoarece numai ei dobândesc drepturi și obligații de la autorul lor, dintr-un contract la a cărui încheiere nu au participat, corespunzând astfel sensului noțiunii de *habentes causam* (*les ayants causes*).

§3. Excepții de la principiul relativității

Norma juridică imperativă de consacrare a relativității permite instituirea pe cale legală a excepțiilor de la regula producerii efectelor contractului numai între părțile contractante: *dacă prin lege nu se prevede altfel*.

Doctrina română este divizată în problematica distingerei între excepții veritabile și excepții aparente de la principiul relativității, noțiuni cu sfere de cuprindere variabile printre civilizații^[3].

---

^[1] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 65.

^[2] *Ibidem*, p. 67.

^[3] A se vedea, pentru detalii, I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 150; M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală*, vol. II, p. 524-525. Atâta vreme cât noțiunile care fac obiectul divergențelor de opinie au un regim legal propriu, demersul încadrării lor fie în categoria excepțiilor veritabile, fie în categoria excepțiilor aparente, este esențialmente teoretic.

Caracteristicile unei situații de excepție de la principiul relativității contractului sunt următoarele:

- din perspectiva sursei, reținem natura legală a excepției, însemnând că, prin lege, părțile contractante sunt abilitate să convină în sensul ca un terț să dobândească un drept în temeiul acordului lor de voințe;
- din perspectiva conținutului contractului care ar putea face obiect al excepției, este de subliniat că doctrina afirmă unanim că, de principiu, numai pe latura activă pot interveni excepții de la relativitate^[1], însemnând că o persoană străină de un contract poate dobândi – ca regulă – doar drepturi din respectivul contract, nu și obligații. Dacă o persoană care nu a participat la încheierea unui contract ar consimți ulterior să dobândească un drept prevăzut în respectivul contract, nu am fi în prezența unei excepții de la relativitate, ci a manifestării libertății contractuale în direcția dobândirii dreptului;
- din perspectiva rolului voinței subiectelor implicate, o veritabilă situație de excepție de la relativitatea efectelor contractului presupune absența voinței terțului în privința nașterii dreptului în favoarea sa și, în consecință, considerarea exclusiv a voințelor părților contractante.

Astfel, excepțiile de la relativitatea efectelor contractului denumesc acele situații prevăzute de lege în care un terț dobândește drepturi sau obligații în temeiul unui contract (sau al unui act unilateral, prin aplicarea art. 1325 C. civ.) la care nu a fost parte, deci prin manifestarea de voință a părților contractante (sau a emitentului actului unilateral). Sunt excepții aparente de la relativitate acele situații juridice în care o persoană dobândește un drept dintr-un contract la care nu a participat, însă dobândirea presupune manifestarea sa de voință în sensul nașterii dreptului sau dreptul este dobândit prin efectul legii, nu ca urmare a manifestării de voință a altor persoane.

În cadrul secțiunii *Efectele (contractului) față de terți*, Codul civil reglementează două mecanisme juridice raportabile la principiul relativității: promisiunea faptei altuia (art. 1283) și stipulația pentru altul (art. 1284-1288); prima constituie o excepție aparentă de la relativitate, a doua, o excepție veritabilă.

3.1. Promisiunea faptei altuia, excepție aparentă de la principiul relativității

3.1.1. Noțiune. Prezentare generală

Promisiunea faptei altuia (convenția de *porte-fort*^[2]) este contractul prin care o persoană – promitentul, debitorul – se obligă față de creditor – beneficiarul promi-

^[1] GH. BELEIU, *Drept civil, op. cit.*, p. 208; L. POP, *Obligațiile*, vol. II, p. 588.

^[2] Denumirea provine din limba franceză: *se porter fort pour autrui* (M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 658).

siunii – să determine pe o terță persoană să-și asume un anume angajament juridic față de creditor^[1].

Codul civil reglementează promisiunea faptei altuia din perspectiva efectelor pe care le produce: Art. 1283 – *Efecte*: „(1) Cel care se angajează la a determina un terț să încheie sau să ratifice un act este ținut să repare prejudiciul cauzat dacă terțul refuză să se oblige sau, atunci când s-a obligat și ca fideiutor, dacă terțul nu execută prestația promisă”.

Potrivit orientării dominante a doctrinei^[2], promisiunea faptei altuia este excepție doar aparentă de la principiul relativității; într-adevăr, debitorul promite propria sa faptă – de a-l determina pe terț să contracteze cu creditorul – și nu fapta terțului, care va fi obligat exclusiv prin propriul său consimțământ de a intra într-o relație contractuală cu beneficiarul promisiunii. Astfel, promisiunea confirmă postulatul că „nimeni nu poate fi obligat prin voința altei persoane”^[3].

Denumirea de „promisiune a faptei altuia” trebuie înțeleasă în următoarea cheie: debitorul promite propria sa faptă în legătură cu altul, respectiv de a-l determina pe altul să se angajeze juridic față de creditorul promisiunii.

Concret, promisiunea faptei altuia se poate constitui într-un contract de sine stătător sau poate fi implementată printr-o clauză a unui contract (contractul principal).

Obiectul promisiunii faptei altuia poate consta în comportamentul debitorului-promitent:

- de a-l determina pe terț să încheie un act juridic (indiferent dacă este unilateral sau bilateral ca mod de formare, contract) sau
- de a-l determina pe terț să ratifice un act juridic,
- eventual, cu asumarea de către debitor a garantării executării de către terț a angajamentului luat de acesta, caz în care debitorul are și calitatea de fideiutor (garant personal).

Pentru valabilitatea promisiunii, în mod suplimentar față de *cerințele generale de valabilitate ale oricărui contract* (art. 1179 C. civ.), este necesară, conform alin. (3) al art. 1283 C. civ., *cerința specială a intenției promitentului* în sensul determinării terțului de a contracta:

- exprimată în mod expres printr-o stipulare expresă în contract a respectivei intenții;
- rezultată din considerarea împrejurărilor în care contractul a fost încheiat (se va ține cont de domeniul de activitate, de modul de încheiere/negociere a contractului, de o eventuală istorie a relațiilor contractuale dintre părți etc.).

---

[1] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 69.

[2] *Ibidem*, p. 69; I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 164; M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 658.

[3] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 69.

3.1.2. Efectele promisiunii faptei altuia

De principiu, această operațiune dă naștere unei *obligații de a face* în sarcina promitentului, *obligație de rezultat* sancționabilă prin obligarea promitentului la repararea prejudiciului suferit de beneficiarul creditor. Concret, obligația de a face depinde de obiectul promisiunii de a contracta și, implicit, de asumarea de către debitor și a poziției de fideiutor, caz în care el va garanta și executarea prestației asumate ulterior de către terț.

Debitorul promisiunii va răspunde, însemnând activarea răspunderii sale contractuale – față de creditorul-beneficiar, în cazul producerii unui prejudiciu acestuia:

- în simpla calitate de promitent, pentru neîncheierea/neratificarea de către terț a actului juridic;
- în dubla calitate de promitent-fideiutor, debitorul va răspunde și pentru neexecutarea prestației terțului decurgând din încheierea/ratificarea actului juridic de către acesta [sub rezerva alin. (2), dacă preîntâmpină prejudicierea creditorului prin asigurarea executării prestației asumate de terț, executând el însuși sau prin intermediul unui terț, în funcție de specificul obligației].

3.2. Stipulația pentru altul

Prin dispozițiile art. 1284 alin. (1) C. civ. – „Oricine poate stipula în numele său, însă în beneficiul unui terț” – legiuitorul instituie regula liberei stipulări în favoarea altuia, fără a oferi o definiție a mecanismului stipulației pentru altul.

3.2.1. Noțiune. Natură juridică

Potrivit orientării dominante a doctrinei^[1], *stipulația pentru altul sau contractul în folosul altei persoane este o veritabilă excepție de la principiul relativității contractului*, întrucât o persoană străină de contract, denumit terț beneficiar, dobândește un drept în temeiul unui contract încheiat între stipulant și promitent, înainte de a-și da consimțământul de acceptare a dreptului^[2].

Ca natură juridică, stipulația este clauza contractuală sau convenția accesorie prin care o parte, denumită stipulant, prevede (stipulează) ca partea cealaltă, denumită promitent, să dea, să facă sau să nu facă ceva în folosul unei a treia persoane, denumită terț beneficiar.

---

^[1] *Ibidem*, p. 70; I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 168; M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 662; pentru teza excepției aparente, a se vedea M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală*, vol. II, p. 525.

^[2] M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 662.

Stipulația pentru altul reprezintă o veritabilă excepție de la principiul relativității, întrucât dreptul se naște direct în patrimoniul beneficiarului din momentul încheierii stipulației^[1].

De regulă, stipulația formează obiectul unei clauze din cuprinsul contractului principal dintre stipulant și promitent (de exemplu: stipulația de plată a prețului unui contract de vânzare în favoarea unui terț; motivele pentru care vânzătorul ar stipula astfel sunt diverse: vânzătorul ar putea fi debitorul terțului în cadrul altui raport obligațional sau vânzătorul face o liberalitate terțului). Caracterul accesoriu al stipulației față de contractul principal are în vedere considerarea stipulației ca *negotium iuris*, cu consecința că el subzistă chiar dacă, în mod formal, stipulația apare ca un document de sine stătător (*instrumentum probationis*).

Dincolo de interesele conjuncturale ale părților stipulației (plata unei datorii, pentru evitarea unei duble plăți; efectuarea unui act cu titlu gratuit în favoarea terțului beneficiar etc.) avute în vedere de legiuitor cu ocazia reglementării generale a acestei figuri juridice, Codul civil prevede și aplicații în diverse materii [de exemplu, art. 2199 alin. (1) C. civ., potrivit căruia plata indemnizației de asigurare se poate face beneficiarului asigurării].

3.2.2. Condițiile stipulației pentru altul

Deosebim între două categorii de condiții: generale și speciale. *Condițiile generale* sunt condițiile comune de validitate ale oricărui contract (art. 1179 C. civ.). *Condițiile speciale* sunt următoarele:

- (i) exprimarea neîndoielnică a voinței de a stipula, *animus stipulandi*; stipulația fiind o excepție de la principiul relativității efectelor contractului, nu se prezumă că un drept din conținutul unui contract să se nască direct în patrimoniul unui terț, fără exprimarea voinței exprese a cocontractanților. Voința părților în sensul stipulării în favoarea terțului nu trebuie justificată, întrucât legea nu cere verificarea unor condiții suplimentare față de condițiile generale de validitate (interesează îndeosebi condiția cauzei, să fie licită și morală);
- (ii) determinarea sau determinabilitatea terțului beneficiar. În conformitate cu dispozițiile art. 1285: „Beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puțin, determinabil la data încheierii stipulației și să existe în momentul în care promitentul trebuie să își execute obligația”. Este suficient ca terțul să fie cel puțin determinabil la data stipulării (de exemplu, un copil nenăscut încă) însă el trebuie să existe la data executării stipulației de către promitent (copilul să se nască viu);
- (iii) condiție specială negativă: lipsa consimțământului terțului beneficiar pentru nașterea dreptului în favoarea sa. În această materie este necesar

---

[1] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 70; I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 168.

să facem distincția între nașterea și exercitarea dreptului. Codul civil stabilește în art. 1286: „(1) Dacă terțul beneficiar nu acceptă stipulația, dreptul său se consideră a nu fi existat niciodată”. De observat că legiuitorul prevede ce se întâmplă dacă terțul nu acceptă dreptul, el nu prevede ce se întâmplă dacă acesta acceptă. Dacă legiuitorul ar fi intenționat să dea efect juridic acceptării în sensul nașterii dreptului, ar fi făcut o precizare în această direcție. Rezultă că acceptarea din partea terțului nu are niciun efect în privința nașterii dreptului^[1], acceptarea doar consolidează dreptul născut la data încheierii stipulației, fără a avea efect constitutiv^[2].

În doctrină se consideră că acceptarea stipulației de către terț este numai o condiție de efectivitate a stipulației, și nu o condiție de existență a acesteia^[3], respectiv că „acceptarea rezultă din împrejurarea că terțul nu refuză dreptul”, iar neacceptarea stipulației de către terț „are semnificația unei condiții rezolutorii (pur potestative), care deci desființează retroactiv dreptul terțului”^[4].

3.2.3. Efectele stipulației pentru altul

Întrucât în mecanismul stipulației sunt implicate trei subiecte, vom distinge între mai multe categorii de efecte juridice.

a) Efectele stipulației în raportul dintre stipulant și promitent

Efectele între stipulant și promitent se desfășoară pe două planuri, în considerarea caracterului accesoriu al stipulației (*negotium iuris*) față de contractul principal pe care se grevează (de exemplu, contractul de vânzare-cumpărare), însă ceea ce ne interesează este cercetarea raportului din planul accesoriu al stipulației. Dacă promitentul nu execută stipulația, stipulantul poate cere executarea silită în natură în favoarea terțului^[5] și/sau daune-interese.

Revocarea stipulației este reglementată în art. 1287 C. civ., conform alin. (1), există regula efectuării acesteia de către stipulant, cu excluderea creditorilor sau moștenitorilor stipulantului. Această prevedere este în acord cu teza unanim admisă a nașterii dreptului direct în patrimoniul terțului beneficiar. Revocarea stipulației nu se confundă cu rezoluțiunea/rezilierea contractului principal (și care, oricum, ar atrage pe cale accesorie și desființarea stipulației).

---

[1] În același sens, M. FABRE-MAGNAN, *op. cit.*, vol. 1, p. 662. Înțelegem să ne reconsiderăm opinia exprimată cu prilejul comentării art. 1285, a se vedea C.E. ZAMȘA, *Comentariul art. 1286*, în FL.A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *op. cit.*, p. 1533.

[2] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 74;

[3] I.-FL. POPA, în L. POP, I.-FL. POPA, S.I. VIDU, *op. cit.*, p. 171.

[4] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *op. cit.*, p. 250.

[5] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 73. Spre comparație, în Codul civil francez este prevăzut expres în art. 1209 că stipulantul poate să-i ceară terțului executarea „angajamentului” față de terțul beneficiar.